
Den nya ekonomin

Praktiskt taget varje år under 1900-talet har olika författare publicerat betraktelser på temat "Vi lever i en brytningstid". Då och då har det också dykt upp artiklar och böcker som hävdar att vi står inför "en ny ekonomi". Det har i regel också varit sant; framtiden är alltid ny, och alla tider är brytningstider i en eller annan mening.

För 40 år sedan publicerades en avhandling i nationalekonomi (av K-G Landgren) med titeln *Den nya ekonomin i Sverige*. Den handlade om stockholmsskolan under 1930-talet och dess relation till den frammbrytande keynesianismen. Det diskussionen då gällde var ett nytt sätt att se på världen. Verkligheten hade kanske inte ändrats så mycket, men vi hade fått en ny nationalekonomisk teori till hjälp att förstå verkligheten.

När vi idag diskuterar "den nya ekonomin" är det inte i främsta rummet analysinstrumentet – den nationalekonomiska teorin – utan snarare studieobjektet som åsyftas. Verkligheten förefaller ha ändrats. Och då uppstår frågan om den gamla nationalekonomiska teorin är användbar. Kräver den nya ekonomin en ny teori?

Det mest slående med IT-revolutionen är att den leder till en drastisk sänkning av informationskostnaderna för konsumenterna. Detta gäller för såväl homogena varor (som man kan beställa via Internet) som mer komplicerade varor. Exempel på de senare är bostäder, begagnade bilar, konst och antikviteter, där köparen visserligen

gärna vill titta på varan vid ett personligt besök, men där ändå Internet ger en snabb information om vilka försäljare det kan löna sig att besöka.

Sänkningen av informationskostnaderna innebär att konkurrensen skärps. Verkligheten kommer därför allt mer att likna den allra enklaste modellen i de nationalekonomiska läroböckerna: den med perfekt konkurrens och perfekt information. Därför kan man nog våga göra ett påstående: Aldrig tidigare har den enklaste nationalekonomiska teorin varit lika relevant som idag.

Under de senaste decennierna har dock forskarna utvecklat en omfattande teoribildning för att analysera mer komplicerade marknader, med imperfekt konkurrens, stordriftsfördelar och imperfekt information. Denna teori har under lång tid tett sig mer realistisk än den gamla, enkla teorin. Men – har IT-revolutionen nu gjort den mer komplicerade teorin onödigt?

Ja, vad gäller många traditionella varor, som grammofonskivor, resor, hotell, bostäder och begagnade bilar, kommer vi nog att få större nytta av den äldre och enklare teorin. För varor och tjänster inom de högteknologiska sektorerna själva kvarstår emellertid problemen med imperfekt konkurrens och stordriftsfördelar. Detta gäller inte minst inom IT-sektorn själv. Dess produkter, dvs informations- och kommunikationssystem, kännetecknas av stora investeringskostnader samtidigt som de framtida produktionskostnaderna, när systemen väl byggts upp, är

mycket låga. Själva IT-branschen blir därför kanske den bransch som bäst svarar mot de senaste decenniernas nationalekonomiska teorier om imperfekt konkurrens.

Vi kan därför konstatera att den riktigt gamla teorin paradoxalt nog tycks fungera bättre än någonsin, för allt fler varor och tjänster. Vad så gäller IT-branschen själv förefaller den "halvgamla" teorin vara ett användbart analysinstrument. Den nya ekonomin kräver därför ingen ny teori.

MATS PERSSON

CLAES-HENRIC SIVEN